

Pracovní list na seminář I – pozorování

BSSn4405 Koncepce a metody výzkumu BSS

Doporučená literatura: Spradley, J. P. (1980). *Participant Observation*. New York: Holt, Rinehart and Winston, s. 38-172.

Obecné zadání: na základě zúčastněného pozorování sociální situace s bezpečnostní tematikou odehrávající se v centru Brna přijďte s pracovní verzí teorie kategorizující zdejší lidi do skupin podle toho, jak moc se věnují svému okolí s ohledem na svou bezpečnost (kapsářství, osobní bezpečnost, teroristickou hrozbu vozidlem apod.). Případně jiný ekvivalent dle vašeho výzkumného zaměření.

Postup je v tomto listu z důvodu nedostatku času velmi okleštěný. Cílem je si zúčastněné pozorování pouze vyzkoušet. Pokud budete v budoucnu tuto metodu používat, je nutné si ji blíže nastudovat a držet se obecně přijímaného postupu.

A priori příprava: projděte si zběžně druhou část knihy Spradley (1980) – viz studijní materiály v ISu a podívejte se na prezentaci o kvalitativních metodách sběru dat (zejména pozorování a Zakotvenou teorii). Dle výzkumného účelu (explorace, deskripce, explanace) a na základě různých přístupů k provádění pozorování lze začínat bez jakékoliv teorie (v reálu toto ale musí být opodstatněné a i tak je nutné pak popsat dosavadní výzkumný kontext – žádný výzkum neexistuje ve vakuu), nebo s již předem připraveným rámcem např. z předchozích podobných výzkumů (deduktivní prvek). Pro jednoduchost doporučuji první možnost (jedná se o nácvik), ale pokud se rozhodnete prohloubit si znalostní výtěžek ze semináře volbou druhé možnosti, podívejte se na nějaké vlivné teorie k vašemu zaměření.

Časový plán:

- středa 3.5.2023 14:00 sraz v učebně U33 k úvodnímu briefingu
- 14:10 – 15:00 provedení nácviku pozorování v centru Brna
- 15:20 nejpozději zpět na učebně U33
- do 15:40 diskuse nad výsledky pozorování

První praktické kroky dle Spradleyho (1980):

1. Lokalizace sociální situace – definovaná primárně na základě místa, aktérů a aktivit (inspirace viz Spradley (1980, obr. 7–9).
2. Plánování provádění zúčastněného pozorování – vše je vedeno výzkumnou otázkou a příp. „okolní“ teorií.
 - a. Jaká je moje role (student, kolemjdoucí, výzkumník).
 - b. Jaký je stupeň mého zapojení do sociální situace (str. 58):

DEGREE OF INVOLVEMENT	TYPE OF PARTICIPATION
High	Complete
	Active
	Moderate
	Passive
Low	
(No involvement)	Nonparticipation

- c. Fokus – na co se soustředit, co naopak vynechat – pomáhá zde právě určit „okolní“ teorie.
- d. Volba způsobu detailního zapisování – jak „objektivní“ pozorování, tak i subjektivní pocity (introspekce apod.). K tomuto si přečtěte sekci *Record Keeping* na str. 58.
- e. Průzkumný výlet do terénu – ten v nácviku spojíme i s tvorbou pracovní verze teorie (pozor – zde přeskakujeme z časové tísně důležité kroky, v reálu je třeba se jich držet a věnovat celému procesu dostatek času).

Detailně si zapisujte pozorování a strategií Zakotvené teorie vytvořte postupně pracovní verzi teorie (segmenty textu (*fieldnotes*) charakterizujeme kódy; vytváříme z nich kategorie (zde např. opatrní lidé všímající si svého okolí, neopatrní, něco mezi), definujeme jejich vlastnosti a spojujeme se navzájem do propletence vzájemných vztahů, a nakonec kolem centrální kategorie vystavíme pracovní verzi teorie).

Fieldnotes: